Сборник съдебна практика

ЗАКЛЮЧЕНИЕ НА ГЕНЕРАЛНИЯ АДВОКАТ
A. COLLINS
представено на 4 май 2023 година [1]

Дело C-560/20

CR,
GF,
TY
ответен държавен орган:
Landeshauptmann von Wien

(Преюдициално запитване, отправено от Verwaltungsgericht Wien (Административен съд Виена, Австрия)

„Преюдициално запитване — Имиграционна политика — Право на събиране на семейството — Директива 2003/86/ЕО — Събиране на семейства на бежанците — Непридружено малолетно или непълнолетно лице — Член 10, параграф 3, буква а) — Родители, които подават заявления за събиране на семейството с непридружено малолетно или непълнолетно лице със статут на бежанец заедно с пълнолетната сестра на бежанеца, която е с увреждания — Член на семейството на бежанеца, който не е посочен в член 10, параграфи 2 и 3 — Член 3, параграф 5 — Възможност за държавите членки да приемат по-благоприятни разпоредби — Член 4, параграф 2, буква б) — Събиране на семейството с пълнолетни несключили брак деца на кандидата за събиране на семейството, които са неспособни да задоволят собствените си нужди по причина на здравословното си състояние — Член 17 — Индивидуален подход при разглеждането на заявления за събиране на семейството — Премерена и разумна преценка на всички засегнати интереси — Член 7 и член 24, параграфи 2 и 3 от Хартата на основните права на Европейския съюз“

I. Въведение

1. Настоящото преюдициално запитване, отправено от Verwaltungsgericht Wien (Административен съд Виена, Австрия), се отнася до правото на събиране на семейството на родителите и на пълнолетната сестра с увреждания на непридружен малолетен или непълнолетен бежанец [2]. За тази цел запитващата юрисдикция иска да се установи към коя дата следва да се прецени дали бежанецът е малолетен или непълнолетен. Освен това иска да се установи дали съгласно правото на Съюза трябва да се предостави разрешение за

[1] Език на оригиналния текст: английски.

[2] Съгласно определенията в член 2, буква б) и е) от Директива 2003/86/ЕО на Съвета от 22 септември 2003 година относно правото на събиране на семейството (ОВ L 251, 2003 г., стр. 12; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 6, стр. 164).

пребиваване на пълнолетната сестра с увреждания на непридружен малолетен или непълнолетен бежанец, когато отказът да се предостави такова разрешение би имал за последица възпрепятстване на родителите да упражнят правото си на събиране на семейството.

II. Правна уредба

A. Право на Европейския съюз

2. В член 2, буква в) от Директива 2003/86 понятието „кандидат за събиране на семейството“ се определя като „гражданин на трета страна, пребиваващ законно в държава членка и кандидатстващ или членовете на семейството на който кандидатстват за събиране на семейството, за да се присъединят към него“.

3. В член 2, буква е) от Директива 2003/86 понятието „непридружено малолетно или непълнолетно лице“ се определя като „гражданин на трета страна или лице без гражданство на възраст под 18 години, влизащи на територията на държава членка, непридружени от възрастен, който да отговаря по закон или съгласно обичая за времето, през което грижата за тях не е поета от такова лице[,] или всяко малолетно или непълнолетно лице, което е оставено само след влизането си на територията на държава членка“.

4. Съгласно член 3, параграф 5 от Директива 2003/86 тя не засяга възможността държавите членки да приемат или да запазят по-благоприятни разпоредби.

5. Съгласно член 4, параграф 2, буква б) от Директива 2003/86 държавите членки могат да разрешат влизането и пребиваването по смисъла на тази директива, при условие че са спазени изискванията на глава IV от нея, за пълнолетните несключили брак деца на кандидата или на неговия съпруг, когато са обективно неспособни да задоволят собствените си нужди по причина на здравословното си състояние.

6. Член 10 от Директива 2003/86 предвижда, че:

„[…]

2. Държавите членки могат да разрешат събирането на други членове на семейството, които не са посочени в член 4, ако същите се намират на финансова издръжка на бежанеца.

3. Ако бежанецът е непридружено малолетно или непълнолетно лице, държавите членки:

а) разрешават влизането и пребиваването с цел събиране на семейството на негови родствени от първа степен по пряка възходяща линия, без да се прилагат изискванията на член 4, параграф 2, буква а);

[…]“.

7. Съгласно член 12 от Директива 2003/86:

„1. Чрез дерогация от член 7 държавите членки не изискват от бежанеца и/или членовете на семейството му да представят във връзка с молби, отнасящи се до членовете на семейството, визирани в член 4, параграф 1, доказателства, че бежанецът изпълнява изискванията на член 7.

[…]

Държавите членки могат да изискат бежанецът да покрива изискванията на член 7, параграф 1, ако заявлението за събиране на семейството не е подадено в рамките на период от три месеца след предоставянето на статута на бежанец“.

Б. Австрийското право

8. Съответните разпоредби от националното законодателство са членове 11 и 46 от Bundesgesetz über die Niederlassung und den Aufenthalt in Österreich (Niederlassungs-und Aufenthaltsgesetz — NAG) (Федерален закон за установяването и пребиваването в Австрия, наричан по-нататък „NAG“) от 16 август 2005 г.[3] и членове 34 и 35 от Bundesgesetz über die Gewährung von Asyl (Asylgesetz 2005) (Федерален закон за предоставянето на убежище (наричан по-нататък Закон за убежището или „AsylG 2005“) от 16 август 2005 г.[4].

III. Фактите по главното производство и преюдициалните въпроси

9. RI е сирийски гражданин, роден на 1 септември 1999 г. Той пристига като непридружено малолетно или непълнолетно лице в Австрия на 31 декември 2015 г. и подава молба за международна закрила на 8 януари 2016 г. Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl (Федерална служба по въпросите на чужденците и убежището, Австрия) предоставя на RI статут на бежанец, докато той е непълнолетен, и го уведомява за това решение на 5 януари 2017 г. На 6 април 2017 г., три месеца и един ден след това, родителите на RI — CR и GF, и неговата пълнолетна сестра — TY[5], подават заявления[6] до посолството на Австрия в Сирия за предоставяне на разрешение да влязат и да пребиват в Австрия заедно с RI с цел събиране на семейството. Към момента на подаване на тези заявления RI е непълнолетно лице. Австрийското посолство отхвърля тези заявления[7] с мотива, че RI навършил пълнолетие в хода на процедурата за събиране на семейството. Това решение не е обжалвано и влиза в законова сила на 26 юни 2018 г.

10. На 11 юли 2018 г. CR, GF и TY подават заявления до Landeshauptmann von Wien (министър-председател на провинция Виена, Австрия) за предоставяне на разрешения за пребиваване с цел събиране на семейството на основание член 46, параграф 1, точка 2 от NAG. CR и GF се позовават на правата си, произтичащи от Директива 2003/86. TY основава заявлението си на член 8 от Европейската конвенция за правата на човека

[3] BGBl. I, 100/2005. Към настоящото производство е приложима редакцията от 14 август 2018 г., BGBI. I, 56/2018.

[4] BGB1. I 100/2005. Към настоящото производство е приложима редакцията от 18 октомври 2017 г., BGB1 I, 145/2017.

[5] Която е родена на 15 август 1988 г. CR, GF и TY са сирийски граждани.

[6] Съгласно член 35 от AsylG 2005.

[7] Решението за отхвърляне на тези заявления е съобщено на 29 май 2018 г.

(„ЕКПЧ“). На 20 април 2020 г. Landeshauptmann von Wien (министър-председателят на провинция Виена) отхвърля тези заявления, тъй като не са подадени в тримесечен срок от датата, на която на RI е предоставен статут на бежанец.

11. CR, GF и TY (наричани по-нататък „жалбоподателите“) обжалват тези актове пред Verwaltungsgericht Wien (Административен съд, Виена). Тази юрисдикция иска да се установи по-специално дали жалбоподателите имат право на събиране на семейството съгласно член 10, параграф 3, буква а) от Директива 2003/86, като се има предвид, че RI е навършил пълнолетие в хода на процедурата за събиране на семейството. При отрицателен отговор на този въпрос тя иска да се установи датата, на която е трябвало да бъде подадено заявлението за събиране на семейството, за да е налице това право.

12. След провеждане на съдебно заседание Verwaltungsgericht Wien (Административен съд Виена) установява, че жалбоподателите нямат право да искат да им бъдат предоставени жилищни условия, считани за „нормални“ [8], те не разполагат с „медицинска застраховка“ [9] и нямат стабилни и редовни доходи [10]. Следователно те не отговарят на изискванията на член 7 от Директива 2003/86. Запитващата юрисдикция установява също така, че TY, която живее с родителите си в Сирия, страда от церебрална парализа, в резултат на което е прикована към инвалидна количка и се нуждае от ежедневни лични грижи, включително помощ при хранене. Майка ѝ CR полага тези грижи. Родителите на TY не могат да я оставят сама, тъй като тя не може да получава по друг начин в Сирия полаганите от майка ѝ грижи, тъй като в Сирия не живеят други членове на семейството.

13. Verwaltungsgericht Wien (Административен съд Виена) постановява, че тъй като Република Австрия не прилага възможността по член 10, параграф 2 от Директива 2003/86, TY не е член на семейството за целите на събирането на семейството по смисъла на австрийското право. Поради това запитващата юрисдикция счита, че родителите на RI ще бъдат принудени да се откажат от правото си на събиране на семейството по член 10, параграф 3, буква а) от Директива 2003/86, ако на сестрата на RI — TY, не бъде издадено разрешение за пребиваване в същото време, както и на тях. Тя пита дали тълкуването на член 20 ДФЕС в решения Ruiz Zambrano [11] и Dereci и др. [12] може да се приложи по аналогия към упражняването на правото на събиране на семейството по член 10, параграф 3, буква а) от Директива 2003/86, за да се разшири приложното поле на тази директива до категории лица, различни от изрично предвидените в нея. Запитващата юрисдикция изтъква обстоятелството, че съгласно австрийското право TY може да има право да ѝ бъде издадено разрешение за пребиваване поради непреодолими причини, свързани с личния и семейния ѝ живот, съгласно член 8 от ЕКПЧ. Въпреки това, тя счита, че правото да бъде издадено разрешение за пребиваване съгласно правото на Съюза може да предостави по-голяма защита от тази, която би могла да бъде осигурена чрез прилагането на член 8 ЕКПЧ от страна на органите в Австрия.

[8] Вж. член 7, параграф 1, буква а) от Директива 2003/86.

[9] Вж. член 7, параграф 1, буква б) от Директива 2003/86.

[10] Вж. член 7, параграф 1, буква в) от Директива 2003/86.

[11] Решение от 8 март 2011 г., Ruiz Zambrano (C-34/09, EU:C:2011:124).

[12] Решение от 15 ноември 2011 г., Dereci и др. (C-256/11, EU:C:2011:734).

14. При тези обстоятелства Verwaltungsgericht Wien (Административен съд, Виена) решава да спре производството по делото и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

„1) Могат ли родителите, граждани на трета страна, на бежанец, който е подал молба за убежище като непридружено малолетно или непълнолетно лице и е получил убежище още докато е бил малолетно или непълнолетно лице, да продължат да се позовават на член 2, буква е) във връзка с член 10, параграф 3, буква а) от [Директива 2003/86], когато бежанецът е навършил пълнолетие след предоставянето на убежище, но докато е в ход процедурата за предоставяне на разрешение за пребиваване на неговите родители?

2) При утвърдителен отговор на първия въпрос: в такъв случай необходимо ли е родителите на гражданина на трета страна да спазят посочения в решение на Съда от 12 април 2018 г., A и S (C-550/16, EU:C:2018:248, т. 61), срок за подаване на заявление за събиране на семейството, което се подава „по принцип […] в тримесечен срок от датата, на която съответното малолетно или непълнолетно лице е признато за бежанец“?

3) При утвърдителен отговор на първия въпрос: трябва ли на гражданин на трета страна — пълнолетна сестра на лице, признато за бежанец — да бъде предоставено разрешение за пребиваване директно въз основа правото на Съюза, ако при отказ да бъде предоставено разрешение за пребиваване на пълнолетната сестра на бежанеца, неговите родители на практика ще бъдат принудени да се откажат от правото си на събиране на семейството съгласно член 10, параграф 3, буква а) от Директива [2003/86], тъй като поради здравословното си състояние тази пълнолетна сестра на бежанеца се нуждае непременно от постоянните грижи на своите родители и по тази причина не може да остане сама в страната на произход?

4) При утвърдителен отговор на втория въпрос: кои критерии следва да се приложат при преценката дали такова заявление за събиране на семейството „по принцип“ е подадено своевременно — в тримесечен срок по смисъла на съображенията на решение на Съда от 12 април 2018 г., A и S (C-550/16, EU:C:2018:248, т. 61)?

5) При утвърдителен отговор на втория въпрос: могат ли родителите на бежанеца да продължат да се позовават на член 10, параграф 3, буква а) от Директива [2003/86], ако между датата, на която на малолетното или непълнолетно лице е предоставен статут на бежанец и датата на подаване на заявлението за събиране на семейството са изминали три месеца и един ден?

6) Може ли дадена държава членка да изисква от родителите на бежанеца в рамките на процедура по събиране на семейството по член 10, параграф 3, буква а) от Директива [2003/86] да изпълняват изискванията на член 7, параграф 1 от Директива [2003/86]?

7) Зависи ли необходимостта от покриване на посочените в член 7, параграф 1 от Директива [2003/86] изисквания в хода на събиране на семейството по член 10, параграф 3, буква а) от Директива [2003/86] от обстоятелството дали по смисъла на член 12, параграф 1, трета алинея от Директива [2003/86] заявлението за събиране на семейството е подадено в срок от три месеца след предоставянето на статута на бежанец?“.

IV. Производство пред Съда

15. На 9 юли 2021 г. председателят на Съда спира производството по настоящото дело в очакване на окончателното решение по дело C-279/20 и съединени дела C-273/20 и C-355/20. На 8 август 2022 г. председателят на Съда отправя запитване до запитващата юрисдикция дали с оглед на постановените по тези дела решения тя желае да поддържа изцяло или частично своето преюдициално запитване [13]. На 6 септември 2022 г. запитващата юрисдикция оттегля първия въпрос от преюдициалното си запитване, но поддържа искането си по отношение на въпроси от втори до седми.

16. Жалбоподателите, нидерландското и австрийското правителство и Европейската комисия представят писмени становища. Същите страни излагат устни становища и отговарят на въпросите на Съда в съдебното заседание, проведено на 14 февруари 2023 г.

V. Анализ

17. Съобразявайки искането на Съда, ограничавам заключението си до анализ само на третия въпрос [14].

18. Verwaltungsgericht Wien (Административен съд Виена) иска по същество да се установи дали гражданин на трета държава — пълнолетна сестра на непридружен малолетен или непълнолетен бежанец, която поради здравословното си състояние е изцяло зависима от родителите си — има право на разрешение за пребиваване съгласно правото на Съюза, когато отказът да се предостави такова разрешение би имал за последица възпрепятстване на родителите ѝ да упражнят правото си на събиране на семейството [15]. Жалбоподателите и Комисията смятат, че на този въпрос трябва да се отговори утвърдително. Нидерландското и австрийското правителство предлагат на този въпрос да се даде отрицателен отговор.

19. Жалбоподателите изтъкват, че предвид здравословното състояние на TY отказът да се разреши събирането на семейството ѝ би означавал, че родителите ѝ — CR и GF, не биха могли да упражнят правото си на събиране на семейството със сина им RI, като по този начин това право би било лишено от всякакво полезно действие. Тази последица би противоречала на целта на Директива 2003/86 да се насърчи събирането на семейството и на изискването за специално отчитане на положението на бежанците. Тя би била в противоречие и с принципа на ефективност, според който разпоредбите на националното право не трябва да правят на практика невъзможно или прекомерно трудно упражняването на правата, предоставени от правото на Съюза. Комисията счита също така, че член 10, параграф 3, буква а) от Директива 2003/86 трябва да се тълкува така, че да включва в приложното поле на Директивата пълнолетната сестра с увреждания на непридружен малолетен или непълнолетен бежанец, за да може последният да се възползва от възможността за събиране с родителите си.

[13] Решения от 1 август 2022 г., Bundesrepublik Deutschland (Събиране на семейството на дете, навършило пълнолетие) (C-279/20, EU:C:2022:618), и от 1 август 2022 г., Bundesrepublik Deutschland (Събиране на семейството с малолетен или непълнолетен бежанец) (C-273/20 и C-355/20, EU:C:2022:617).

[14] Тъй като третият и шестият въпрос частично се припокриват, ще отговоря на шестия въпрос на запитващата юрисдикция, доколкото това е необходимо, за да подпомогна Съда при обсъждането му.

[15] Третият въпрос се основава на предпоставката, че родителите, граждани на трета страна (CR и GF), на бежанец (RI), който е поискал и получил убежище като непридружено малолетно или непълнолетно лице, преди да навърши пълнолетие, могат да се позоват на член 2, буква е) от Директива 2003/86 във връзка с член 10, параграф 3, буква а), дори ако този бежанец е навършил пълнолетие след предоставянето на убежище, но по време на процедурата за събиране на семейството.

20. Нидерландското правителство счита, че разширяването на приложното поле на член 10, параграф 3, буква а) от Директива 2003/86, така че то да обхваща и пълнолетната сестра с увреждания на непридружен малолетен или непълнолетен бежанец, би довело до неефективност на разпоредбите на тази директива, които изрично позволяват на държавите членки да разширят кръга на лицата, които могат да се възползват от събирането на семейството. Австрийското правителство твърди, че разширяването на приложното поле на Директива 2003/86 противоречи на изричната воля на законодателя на Съюза, тъй като тази мярка определя изчерпателно категориите лица, на които предоставя право на събиране на семейството.

21. Запитващата юрисдикция счита, че упражняването на правото на RI на събиране на семейството с родителите му зависи от предоставянето на право на пребиваване на TY едновременно с родителите ѝ [16]. Ето защо първо ще разгледам правото на RI на събиране на семейството с родителите му съгласно правото на Съюза, след което ще обсъдя въпроса дали TY има право на разрешение за пребиваване съгласно правото на Съюза.

A. Правото на непридружен малолетен или непълнолетен бежанец на събиране на семейството с родителите му — член 10, параграф 3, буква а) от Директива 2003/86

22. В стремежа си да улесни интеграцията на гражданите на трети страни в държавите членки, като направи възможен семейния живот чрез събиране на семейството, Директива 2003/86 определя условията за упражняване на правото на събиране на семейството от граждани на трети страни, пребиваващи законно на територията на държавите членки [17]. Член 5, параграф 5 от Директива 2003/86 изисква от държавите членки да разглеждат заявленията за събиране на семейството с оглед на висшите интереси на всички засегнати малолетни и непълнолетни деца и с оглед на насърчаване на семейния живот [18]. Директива 2003/86 трябва да се тълкува и прилага по-специално в светлината на член 7 и член 24, параграфи 2 и 3 от Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“) [19]. В член 7 от Хартата се признава правото на зачитане на личния или семейния живот [20]. Тази разпоредба трябва да се тълкува във връзка със задължението да се вземе предвид висшият интерес на детето, признато в член 24, параграф 2 от Хартата. Трябва да се вземе предвид и необходимостта на всяко дете да поддържа редовно лични отношения с двамата си родители, която намира израз в член 24, параграф 3 от Хартата [21].

[16] В член 13, параграф 2 от Директива 2003/86 се предвижда, че веднага щом заявлението за събиране на семейството бъде прието, „заинтересованите държави членки предоставят на членовете на семейството първо разрешение за пребиваване за срок, не по-малък от една година. Това разрешение за пребиваване може да бъде подновено“. Член 13, параграф 1 от Директива 2003/86 предвижда също така, че веднага след като приеме заявление за събиране на семейството, „заинтересованите държави членки разрешават влизането на члена или членовете на семейството“.

[17] Това се посочва в съображение 4 и член 1 от Директива 2003/86.

[18] Решение от 1 август 2022 г., Bundesrepublik Deutschland (Събиране на семейство с малолетен или непълнолетен бежанец) (C-273/20 и C-355/20, EU:C:2022:617, т. 35 и 39).

[19] Вж. съображение 2 от Директива 2003/86.

[20] Доколкото член 7 от Хартата съдържа права, които съответстват на гарантираните с член 8, параграф 1 от ЕКПЧ, техният смисъл и обхват са същите: решение от 15 ноември 2011 г., Dereci и др. (C-256/11, EU:C:2011:734, т. 70 и цитираната съдебна практика).

[21] Решение от 13 март 2019 г., E. (C-635/17, EU:C:2019:192, т. 55 и 56 и цитираната съдебна практика).

23. В член 4 от Директива 2003/86 се определят членовете на семейството на гражданин на трета страна, на които държавите членки трябва или могат според случая да признаят право на събиране на семейството по смисъла на тази директива[22]. В член 4, параграф 1 от Директива 2003/86 се урежда правото на събиране на семейството на членовете на семейното ядро на кандидата за събиране на семейството, а именно неговия/нейния съпруг/съпруга и техните малолетни и непълнолетни деца[23]. Член 4, параграф 2, буква а) от Директива 2003/86 предвижда, че при определени обстоятелства държавите членки могат да разрешават събирането на семейството на родителите на кандидата за събиране на семейството или на нейния съпруг/неговата съпруга. Следователно възможността за събиране на семейството с родителите по принцип е въпрос, който всяка държава членка трябва да уреди, позовавайки се на тази разпоредба. Възползването от тази възможност е обвързано в частност с условието родителите да са на издръжка на кандидата и да не се ползват с необходимата семейна подкрепа в страната на произход[24]. Упражняването на правото на събиране на семейството съгласно член 4, параграф 2, буква а) от Директива 2003/86 е и „при условие че са спазени изискванията на глава IV“ от Директива 2003/86.

24. Член 7, параграф 1 от Директива 2003/86, съдържащ се в глава IV, позволява на държавите членки да изискват доказателства, че кандидатът разполага със: а) жилищни условия, считани за нормални за сравнимо семейство, живеещо във въпросната държава членка; б) медицинска застраховка за самия кандидат и членовете на неговото семейство, и в) стабилни и регулярни финансови ресурси, които са достатъчни, за да издържа себе си и членовете на своето семейство, без да прибягва до системата за социално подпомагане на въпросната държава членка. Тъй като в член 7, параграф 1 от Директива 2003/86 се използва думата „може“, държавите членки могат да не въвеждат изискванията, предвидени в тази разпоредба.

25. В някои случаи бежанците се ползват от по-благоприятни условия за упражняване на правото на събиране на семейството[25]. В член 10, параграф 3 от Директива 2003/86 специално се разглежда положението на непридружените малолетни или непълнолетни бежанци. Той им предоставя специално третиране[26], като осигурява събиране на семейството по-специално с техните родители[27] или законни настойници[28], без да налага определени условия, които иначе са приложими съгласно тази директива. Така член 10, параграф 3, буква а) от Директива 2003/86 изисква[29] от държавите членки да разрешат

[22] Решение от 12 декември 2019 г., Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal (Събиране на семейството — Сестра на бежанец) (C-519/18, EU:C:2019:1070, т. 35). Изброяването в член 4 от Директива 2003/86 не е изчерпателно. Вж. например член 10, параграф 2 от Директива 2003/86.

[23] Вж. съображение 9 от Директива 2003/86. В решение от 6 декември 2012 г., O и др.(C-356/11 и C-357/11, EU:C:2012:776, т. 64 и 65), Съдът постановява, че член 4, параграф 1 от Директива 2003/86 се придържа към широкото понятие за „семейното ядро“. Съгласно постоянната съдебна практика член 4, параграф 1 от Директива 2003/86 налага на държавите членки конкретни задължения за действие, на които съответстват ясно определени субективни права, доколкото в посочените в Директивата хипотези тази разпоредба изисква от тях да разрешават, без да могат да упражняват своята свобода на преценка, събирането на семейството по отношение на някои членове на семейството на кандидата. Решение от 20 ноември 2019 г., Belgische Staat (Режим на мълчаливо съгласие), C-706/18, EU:C:2019:993, т. 29 и цитираната съдебна практика).

[24] Решение от 12 април 2018 г., A и S (C-550/16, EU:C:2018:248, т. 34).

[25] Вж. глава V от Директива 2003/86, озаглавена „Събиране на семейства на бежанците“. Съображение 8 от Директива 2003/86 предвижда, че „специално внимание следва да се отдели на положението на бежанците поради причините, които са ги принудили да избягат от страната си и които им пречат да водят там нормален семеен живот. Ето защо необходимо е да се предвидят по-благоприятни условия за упражняване на правото им на събиране на семейството“.

[26] Решение от 12 април 2018 г., A и S (C-550/16, EU:C:2018:248, т. 44).

[27] В член 10, параграф 3, буква а) от Директива 2003/86 се посочват роднини от първа степен по пряка възходяща линия.

[28] Член 10, параграф 3, буква б) от Директива 2003/86.

[29] В тази разпоредба се използва повелително наклонение. Следователно правото на събиране на семейството на непридружени малолетни или непълнолетни бежанци с техните родители съгласно член 10, параграф 3, буква а) от Директива 2003/86 не е подчинено на свободата на преценка на държавите членки (решение от 12 април 2018 г., A и S, C-550/16, EU:C:2018:248, т. 43).

събирането на семейството на непридружен малолетен или непълнолетен бежанец с неговите родители, „без да се прилагат изискванията на член 4, параграф 2, буква а)“ от тази директива.

26. Като се има предвид, че член 4, параграф 2, буква а) от Директива 2003/86 изрично препраща към изискванията на глава IV, държавите членки не могат да изискват от непридружен малолетен или непълнолетен бежанец или от неговите родители да отговарят на изискванията на член 7, параграф 1 от Директива 2003/86 в рамките на процедура за събиране на семейството, основана на член 10, параграф 3, буква а)[30]. От член 10, параграф 3, буква а) от Директива 2003/86 става ясно, че законодателят на Съюза изрично е изключил по-специално изискването непридруженият малолетен или непълнолетен бежанец да е на издръжка на родителите си[31] и да отговаря на изискванията на член 7, параграф 1 от Директива 2003/86[32]. Това тълкуване на член 10, параграф 3, буква а) от Директива 2003/86 е в съответствие както с контекста, в който се появява, така и с целта на Директива 2003/86 да се предостави специална закрила на бежанците и да се вземе предвид уязвимото положение на малолетните или непълнолетните лица, по-специално на непридружените малолетни или непълнолетни лица. Ако от родителите на непридружени малолетни или непълнолетни бежанци се изисква да изпълняват изискванията на член 7, параграф 1 от Директива 2003/86, би било ограничено ефективното прилагане на член 10, параграф 3, буква а) и преференциалното третиране на непридружените малолетни или непълнолетни бежанци.

Б. Право на непридружен малолетен или непълнолетен бежанец на събиране на семейството с други членове на семейството — член 10, параграф 2 и параграф 3, буква а) от Директива 2003/86

27. Съдът е постановил, че сестрата на бежанец не е част от членовете на семейството на кандидата за събиране на семейството, които са посочени в член 4 от Директива 2003/86[33]. Освен това RI няма право на събиране на семейството със сестра си TY съгласно член 10, параграф 3, буква а) от Директива 2003/86. Текстът на тази разпоредба е недвусмислен: тя се прилага само за непридружени малолетни или непълнолетни бежанци и техните родители[34].

28. Съгласно установената съдебна практика националните органи не бива да издават разрешение за пребиваване на основание Директива 2003/86 на гражданин на трета страна, който не отговаря на установените в Директивата условия за предоставянето на такова разрешение. Съдът стига дотам, че приема, че национална правна уредба, която позволява

[30] Австрийското правителство счита, че условията, посочени в член 7, параграф 1 от Директива 2003/86, се прилагат към събирането на семейството съгласно член 10, параграф 3, буква а). То подчертава, че член 12, параграф 1, първа алинея от Директива 2003/86 изрично препраща към изискванията, предвидени в член 7, параграф 1, и изключва тяхното прилагане. Според това правителство член 10, параграф 3, буква а) от Директива 2003/86 не препраща изрично към член 7, параграф 1 и следователно не изключва неговото прилагане.

[31] Решение от 12 април 2018 г., A и S (C-550/16, EU:C:2018:248, т. 34).

[32] Съгласно член 12, параграф 1 от Директива 2003/86 държавите членки не изискват от бежанеца и/или член(ове) на неговото семейно ядро да отговарят на изискванията, посочени в член 7. По този начин член 10, параграф 3, буква а) от Директива 2003/86 предоставя по-широка закрила на непридружените малолетни или непълнолетни бежанци, отколкото член 12, параграф 1, първа алинея от Директива 2003/86, чието прилагане е ограничено до бежанците и членовете на тяхното семейно ядро.

[33] Решение от 12 декември 2019 г., Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal (Събиране на семейството — Сестра на бежанец) (C-519/18, EU:C:2019:1070, т. 69).

[34] Тази разпоредба е неразривно свързана с понятието за „семейното ядро“ по Директива 2003/86.

да се издаде разрешение за пребиваване на основание Директива 2003/86 на лице, което не отговаря на съдържащите се в нея условия за получаването му, накърнява полезното действие на Директивата и е в противоречие с нейните цели [35].

29. С приемането на Директива 2003/86, която се прилага за всички държави членки с изключение на Кралство Дания и Ирландия, законодателят на Съюза не е възнамерявал да урежда изчерпателно всички въпроси, свързани със събирането на семейството [36], а вместо това е установил набор от минимални общи правила, като се е позовал на принципите на субсидиарност и пропорционалност [37]. Следователно Директива 2003/86 предвижда минимална хармонизация и не изключва правото на държавите членки да прилагат разпоредбите на националното законодателство относно събирането на семейството в случаите, в които не се прилага тази директива [38]. Следователно условията на Директива 2003/86 не засягат възможността на държавите членки съгласно член 3, параграф 5 да предоставят, въз основа на тяхното национално право, право на влизане и пребиваване при по-благоприятни условия [39]. Когато дадена държава членка предвижда такива по-благоприятни условия, тяхното упражняване се урежда от националното право, а не от Директива 2003/86 [40], като по този начин се изключва прилагането на Хартата [41].

30. В хода на съдебното заседание австрийското правителство потвърждава, че макар да счита, че TY няма право на събиране на семейството с RI съгласно член 10, параграф 3, буква а) от Директива 2003/86, Република Австрия предоставя право на събиране на семейството на такива лица съгласно националното законодателство в съответствие с член 8 от ЕКПЧ. Това разпределение на компетенциите между Европейския съюз и държавите членки е отразено както в ясния текст на Директива 2003/86, така и в последователното тълкуване на нейните разпоредби от страна на Съда.

31. Въпреки това жалбоподателите и Комисията твърдят, че за да се гарантира ефективността на правото на непридружен малолетен или непълнолетен бежанец на събиране на семейството с родителите му съгласно член 10, параграф 3, буква а) от Директива 2003/86, тази разпоредба трябва да се тълкува в смисъл, че предоставя това право на неговия брат или неговата сестра с увреждания. Тази цел следвало да бъде

[35] Решение от 20 ноември 2019 г., Belgische Staat (Режим на мълчаливо съгласие) (C-706/18, EU:C:2019:993, т. 35 и 37 и цитираната съдебна практика).

[36] Вж. член 3, параграф 5 от Директива 2003/86.

[37] Вж. съображение 16 от Директива 2003/86.

[38] В този смисъл вж. заключенията на генерален адвокат Pikamäe по дело Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides (Единство на семейството — Вече предоставена закрила) (C-483/20, EU:C:2021:780, т. 53) и на генерален адвокат Hogan по становище 1/19 (Истанбулска конвенция) (EU:C:2021:198, бележка под линия 81).

[39] Решение от 12 декември 2019 г., Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal (Събиране на семейството — Сестра на бежанец) (C-519/18, EU:C:2019:1070, т. 43). Вж. по аналогия решение от 13 март 2019 г., E. (C-635/17, EU:C:2019:192, т. 32—43), което тълкува член 3, параграф 2, буква в) от Директива 2003/86 така, че изключва от приложното му поле членовете на семейството на лице, ползващо се от субсидиарна закрила, които са граждани на трети страни. Макар че тези членове на семейството не попадат в приложното поле на правото на Съюза, държавата членка може да им предостави по-благоприятно третиране съгласно националното право (решение от 7 ноември 2018 г., K и B, C-380/17, EU:C:2018:877, т. 34 и 37).

[40] Вж. по аналогия решение от 19 ноември 2019 г., TSN и AKT (C-609/17 и C-610/17, EU:C:2019:981, т. 34 и 49). Вж. също по аналогия решение от 15 юли 2021 г., The Department for Communities in Northern Ireland (C-709/20, EU:C:2021:602, т. 82 и 83) във връзка с Директива 2004/38/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 година относно правото на граждани на Съюза и на членове на техните семейства да се движат и да пребивават свободно на територията на държавите членки, за изменение на Регламент (ЕИО) № 1612/68 и отменяща директиви 64/221/ЕИО, 68/360/ЕИО, 72/194/ЕИО, 73/148/ЕИО, 75/34/ЕИО, 75/35/ЕИО, 90/364/ЕИО, 90/365/ЕИО и 93/96/ЕИО (ОВ L 158, 2004 г., стр. 77; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 7, стр. 56).

[41] Вж. по аналогия решение от 10 юни 2021 г., Land Oberösterreich (Помощ за жилищно настаняване) (C-94/20, EU:C:2021:477, т. 60—63).

постигната чрез тълкуване на член 10, параграф 3, буква а) от Директива 2003/86 в светлината на членове 7 и 24 от Хартата, така че да се гарантира правото на RI на събиране на семейството с неговите родители и по този начин със сестра му [42].

32. При прилагането на член 10, параграф 3, буква а) от Директива 2003/86 държавите членки трябва да зачитат основните права, залегнали в Хартата, в конкретния случай в членове 7 и 24 от нея. Съществуването на това задължение обаче не може да обоснове тълкуване на член 10, параграф 3, буква а) от Директива 2003/86 или на която и да е друга разпоредба от тази директива, което да противоречи на изричния текст на разпоредбата. Подобно тълкуване contra legem, било то чрез позоваване на разпоредбите на Хартата или на принципа на ефективност, също не се допуска, тъй като би се нарушил принципът на правна сигурност [43]. Липсата на споменаване на други членове на семейството в член 10, параграф 3, буква а) от Директива 2003/86 също не може да се обясни с пропуск на законодателя на Съюза, тъй като той изрично е уредил хипотези, аналогични на тези, които възникват в настоящия случай, както ясно е видно от член 4, параграф 2, буква б) и член 10, параграф 2.

33. Член 10, параграф 2 от Директива 2003/86 изрично позволява на държавите членки да предоставят правото на събиране на семейството на членове на семейството на бежанец, различни от тези, за които се отнася член 4 от нея, когато тези лица са на издръжка на бежанеца [44]. Член 10, параграф 2 от Директива 2003/86 предоставя на всяка държава членка възможност да реши дали да разшири приложното поле на Директива 2003/86 по този начин. Тя също така предоставя на всяка държава членка значителна свобода на преценка да определи сред другите членове на семейството на бежанеца, които не са посочените в член 4 от Директива 2003/86, онези, които могат да се възползват от такова разширяване на приложното поле [45].

34. От материалите по делото, с които разполага Съдът, става ясно, че Република Австрия е избрала да не се възползва от възможността по член 10, параграф 2 от Директива 2003/86. Във всеки случай TY е на издръжка на родителите си, а не на брат си RI [46]. Съдът е приел, че национална правна уредба, която не се съобразява с условието за издръжка, предвидено в

[42] Вж. и съображение 2 от Директива 2003/86.

[43] По аналогия с тълкуването contra legem на националното право вж. решение от 19 април 2016 г., DI (C-441/14, EU:C:2016:278, т. 32 и цитираната съдебна практика). Принципите, които съдебната практика описва, се прилагат към тълкуването на правото на Съюза и на националното право. Вж. също по аналогия *Lenaerts*, K., *Gutiérrez-Fons*, J. To Say What the Law of the EU Is: Methods of Interpretation and the European Court of Justice, EUI AEL 2013/09, p. 16, където авторите посочват, че „когато дадена разпоредба на правото на Съюза може да се тълкува по няколко начина, трябва да се даде предимство на онова тълкуване, което гарантира, че разпоредбата запазва своето полезно действие […] От само себе си се подразбира, че този общ принцип на тълкуване не трябва да прекрачва границата на тълкуването „contra legem““.

[44] Вж. по аналогия решение от 13 март 2019 г., E. (C-635/17, EU:C:2019:192, т. 48).

[45] Решение от 12 декември 2019 г., Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal (Събиране на семейството — Сестра на бежанец) (C-519/18, EU:C:2019:1070, т. 39 и 40). В съображение 10 от Директива 2003/86 се посочва, че „[д]ържавите членки са тези, които трябва да решат дали желаят да разрешат събиране на семейството за роднини по права възходяща линия, пълнолетни несключили брак деца […]“.

[46] Въпреки че жалбоподателите заявяват по време на съдебното заседание, че RI изпраща около 100 евро на месец на семейството си в Сирия, няма доказателства, че TY се намира на издръжка на RI.

член 10, параграф 2 от Директива 2003/86, противоречи на целите на тази директива, тъй като позволява да се предостави статутът, който произтича от тази директива, на лица, които не отговарят на условията за получаването му [47].

35. Съдът също така постановява, че Хартата не лишава държавите членки от правомощието им да решат да приложат член 10, параграф 2 от Директива 2003/86 и да разглеждат подадените по него заявления за събиране на семейството [48]. От това следва, че Съдът не може да променя или разширява текста и приложното поле на член 10, параграф 2 от Директива 2003/86, като се позовава на член 7 или член 24 от Хартата [49].

36. Ето защо съветвам Съда да постанови, че съгласно член 10, параграф 2 и параграф 3, буква а) от Директива 2003/86, тълкувани в светлината на членове 7 и 24 от Хартата, RI няма право на събиране на семейството със сестра си TY. Едно неудачно разширяване на приложното поле на тези разпоредби би било в противоречие с неотдавнашната практика на Съда, би подкопало полезното действие на Директива 2003/86 и би дестабилизирало внимателно изработения законодателен баланс, който са постигнали Съюзът и държавите членки.

37. Практиката на Съда относно член 20 ДФЕС и гражданството на Съюза, на която се позовава запитващата юрисдикция, също не може да се приложи по аналогия, за да се обоснове разширяване на приложното поле на Директива 2003/86 [50]. В решение Ruiz-Zambrano [51] Съдът постановява по-специално че член 20 ДФЕС не допуска държава членка да откаже на гражданин на трета държава, който поема издръжката на малките си деца, граждани на Съюза, правото на пребиваване в държавата членка, където последните пребиват и чиито граждани са, когато това решение би лишило споменатите деца от възможността действително да се ползват от най-съществената част от правата, свързани със статута им на граждани на Съюза. За да постанови това решение, Съдът подчертава, че гражданството на Съюза е „основният статут на гражданите на държавите членки“ [52]. Статутът на гражданите на трети държави, включително на бежанците, не може да се сравнява с този на гражданите на Съюза, освен когато законодателството на Съюза изрично предоставя на гражданите на трети държави сходни права и задължения [53].

[47] Решение от 12 декември 2019 г., Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal (Събиране на семейството — Сестра на бежанец) (C-519/18, EU:C:2019:1070, т. 42). Съображение 6 от Директива 2003/86 гласи, че „следва да се определят на основата на общи критерии материалните условия за упражняване на правото на събиране на семейства“. Вж. също по аналогия решение от 7 ноември 2018 г., K и B (C-380/17, EU:C:2018:877, т. 44, 48 и 49), в което Съдът постановява, че член 12, параграф 1, трета алинея от Директива 2003/86 би бил лишен от своята ефективност и яснота, ако държава членка не може да наложи срок за подаване на заявление за събиране на семейството по него.

[48] Решение от 12 декември 2019 г., Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal (Събиране на семейството — Сестра на бежанец) (C-519/18, EU:C:2019:1070, т. 65).

[49] В член 51, параграф 1 от Хартата се предвижда, че нейните разпоредби се отнасят за държавите членки единствено когато те прилагат правото на Съюза. Съгласно член 51, параграф 2 от Хартата тя не разширява приложното поле на правото на Съюза извън компетенциите на Съюза, не създава никакви нови компетенции или задачи за Съюза и не променя компетенциите и задачите, определени в Договорите. Вж. в този смисъл решение от 15 юли 2021 г., The Department for Communities in Northern Ireland (C-709/20, EU:C:2021:602, т. 85).

[50] Решения от 8 март 2011 г., Ruiz Zambrano (C-34/09, EU:C:2011:124), от 15 ноември 2011 г., Dereci и др. (C-256/11, EU:C:2011:734), и от 10 май 2017 г. Chavez-Chavez-Vilchez и др. (C-133/15, EU:C:2017:354). Вж. и решение от 15 юли 2021 г., The Department for Communities in Northern Ireland (C-709/20, EU:C:2021:602).

[51] Решение от 8 март 2011 г., Ruiz Zambrano (C-34/09, EU:C:2011:124).

[52] Решение от 8 март 2011 г., Ruiz Zambrano (C-34/09, EU:C:2011:124, т. 41 и цитираната съдебна практика).

[53] Вж. например съображение 3 и член 13 от Директива 2003/86. Вж. по аналогия и Директива 2003/109/ЕО на Съвета от 25 ноември 2003 година относно статута на дългосрочно пребиваващи граждани от трети страни (ОВ L 16, 2004 г., стр. 44; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 6, стр. 225). Ограниченията по отношение на разширяването на приложното поле на Директива 2003/86, потвърдени от съдебната практика, посочена в точки 36 и 37 от настоящото заключение, се прилагат mutatis mutandis към събирането на семейството съгласно член 10, параграф 3, буква а) от Директива 2003/86.

B. Правото на пълнолетните несключили брак деца на събиране на семейството, когато те не са неспособни да задоволят собствените си нужди по причина на здравословното си състояние — член 4, параграф 2, буква б) от Директива 2003/86

38. В член 4, параграф 2, буква б) от Директива 2003/86 се предвижда, че държавите членки могат да разрешат влизането и пребиваването на пълнолетните несключили брак деца на кандидата за събиране на семейството или на неговия съпруг/съпруга, при условие че въпросните деца са обективно неспособни да задоволят собствените си нужди по причина на здравословното си състояние. В този контекст трябва да се спазват изискванията на глава IV от Директива 2003/86.

39. Ако оставим настрана факта, че не е ясно дали Република Австрия е решила да се възползва от възможността по член 4, параграф 2, буква б) от Директива 2003/86[54], тази разпоредба се отнася до семейното ядро на кандидата за събиране на семейството, а не до неговите братя и сестри. Поради това TY не може да се позовава на нея, за да претендира право на събиране на семейството с RI. Както се посочва в точки 36 и 37 от настоящото заключение, съгласно практиката на Съда разширяването на предоставяната съгласно член 4, параграф 2, буква б) от Директива 2003/86 защита на други лица е в противоречие с нейните цели. Хартата също така не може да се прилага по начин, който да ограничава избора на държавите членки дали да приложат тази разпоредба[55].

40. Въпреки че RI и сестра му TY нямат право на събиране на семейството съгласно член 4, параграф 2, буква б) от Директива 2003/86, родителите му — CR и GF, имат право на събиране на семейството с RI съгласно член 10, параграф 3, буква а). След като заявлението им за събиране на семейството бъде прието, CR и GF имат също така право да получат разрешение за пребиваване в Република Австрия в съответствие с член 13, параграф 2 от Директива 2003/86. В решение O и др.[56] Съдът отбелязва, че на гражданите на трети страни, които пребиват законно в държава членка и желаят да се възползват от правото на събиране на семейството, трябва да им се признае качеството „кандидати за събиране на семейството“ по смисъла на член 2, буква в) от Директива 2003/86. CR и GF имат право на събиране на семейството с TY съгласно член 4, параграф 2, буква б) от Директива 2003/86, при условие че Република Австрия се е възползвала от тази възможност. Когато държавите членки се възползват от тази възможност, те прилагат правото на Съюза. Следователно националното законодателство в това отношение трябва да е съобразено с основните права, залегнали в Хартата, и с принципа на пропорционалност[57].

41. CR, GF и TY заедно подават заявления за събиране на семейството с RI. Предвид естеството на семейните им отношения и тежкото увреждане на TY техните заявления следва да бъдат разгледани едновременно[58], за да се установят всички техни права и задължения съгласно правото на Съюза, включително член 4, параграф 2, буква б), член 10, параграф 3, буква а) и член 13 от Директива 2003/86, тълкувани в светлината на член 7 и

[54] По време на съдебното заседание нидерландското правителство посочва, без да бъде опровергано от австрийското правителство, че Република Австрия е упражнила възможността по член 4, параграф 2, буква б) от Директива 2003/86.

[55] Вж. по аналогия решение от 12 декември 2019 г., Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal (Събиране на семейството — Сестра на бежанец) (C-519/18, EU:C:2019:1070, т. 42 и 65).

[56] Решение от 6 декември 2012 г., O и др. (C-356/11 и C-357/11, EU:C:2012:776, т. 68).

[57] Вж. по аналогия решение от 12 декември 2019 г., Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal (Събиране на семейството — Сестра на бежанец) (C-519/18, EU:C:2019:1070, т. 61—67).

[58] В съдебното заседание австрийското правителство потвърждава, че всички тези заявления се разглеждат едновременно.

член 24, параграфи 2 и 3 от Хартата[59]. В това отношение съгласно постоянната съдебна практика член 17 от Директива 2003/86 налага индивидуален подход при разглеждането на заявленията за събиране на семейството. При прилагането на Директива 2003/86 и разглеждането на такива заявления компетентните национални органи трябва да извършат премерена и разумна преценка на всички засегнати интереси[60] Трябва също така да се вземат предвид висшите интереси на малолетните или непълнолетните деца и специалните обстоятелства на непридружените малолетни или непълнолетни бежанци[61].

42. Поради това в противоречие с целите на Директива 2003/86, както и с член 7 и член 24, параграфи 2 и 3 от Хартата, е да се изисква от кандидати за събиране на семейството като CR и/или GF[62] да притежават разрешение за пребиваване съгласно член 13, параграф 2 от тази директива преди разглеждането на заявлението на TY за събиране на семейството с нейните родители съгласно член 4, параграф 2, буква б) от нея. Освен това подобен фрагментарен подход би накърнил правото на RI на събиране на семейството съгласно член 10, параграф 3, буква а) от Директива 2003/86.

43. Република Австрия може да изисква събирането на семейството съгласно член 4, параграф 2, буква б) от Директива 2003/86 да бъде обвързано със спазването на изискванията, посочени в член 7, параграф 1. Тези изисквания се прилагат само по отношение на TY, тъй като CR и GF са освободени от тях съгласно член 10, параграф 3, буква а) от Директива 2003/86[63]. Съдът е приел, че доколкото общото правило е, че се разрешава събиране на семейството, предвидената в член 7, параграф 1, буква в) от Директивата възможност трябва да се тълкува стриктно. Признатата на държавите членки свобода на действие не трябва да бъде използвана от тях по начин, който би засегнал целта да се подпомага събирането на семейството[64]. Запитващата юрисдикция трябва да провери спазването от страна на компетентните органи на изискванията на член 7, параграф 1 от Директива 2003/86 и на съдебната практика във връзка с неговото прилагане.

VI. Заключение

44. С оглед на изложените съображения предлагам на Съда да отговори на третия въпрос, поставен от Verwaltungsgericht Wien (Административен съд Виена, Австрия), както следва:

„Член 4, параграф 2, буква б), член 10, параграф 3, буква а), член 13, параграф 2 и член 17 от Директива 2003/86/ЕО на Съвета от 22 септември 2003 година относно правото на събиране на семейството, както и член 7 и член 24, параграфи 2 и 3 от Хартата на основните права на Европейския съюз, трябва да се тълкуват в смисъл, че пълнолетният брат или сестра с

[59] Вж. по аналогия член 16, параграф 1 от Регламент (ЕС) № 604/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 година за установяване на критерии и механизми за определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила, която е подадена в една от държавите членки от гражданин на трета държава или от лице без гражданство (преработен текст) (ОВ L 180, 2013 г., стр. 31). В член 16, параграф 1 от Регламент № 604/2013 се предвижда по-специално че когато кандидат с тежък недъг е зависим от помощта на своя родител (родители), който (които) пребивава (пребивават) законно в държава членка, тази държава членка обикновено оставя или събира заедно кандидата с този родител. В съответствие със съображение 17 от посочения регламент тази разпоредба има за цел да позволи на държавите членки да съберат заедно „членове на семейството“, когато това е необходимо от хуманитарни съображения. Вж. също по аналогия решение от 6 ноември 2012 г., K (C-245/11, EU:C:2012:685, т. 26—54).

[60] Решение от 21 април 2016 г., Khachab (C-558/14, EU:C:2016:285, т. 43 и цитираната съдебна практика).

[61] Вж. по аналогия решение от 7 ноември 2018 г., K и B (C-380/17, EU:C:2018:877, т. 26—36).

[62] CR и GF имат право на събиране на семейството с RI съгласно член 10, параграф 3, буква а) от Директива 2003/86 и следователно имат право на разрешение за пребиваване съгласно член 13, параграф 2 от нея.

[63] Вж. точка 26 от настоящото заключение.

[64] Решение от 4 март 2010 г., Chakroun (C-578/08, EU:C:2010:117, т. 43).

увреждания на непридружен малолетен или непълнолетен бежанец, който поради здравословното си състояние е изцяло на издръжка на родителите си, има право на събиране на семейството с родителите си и непълнолетния си брат или сестра съгласно правото на Съюза, при условие че съответната държава членка се е възползвала от възможността, предвидена в член 4, параграф 2, буква б) от Директива 2003/86“.